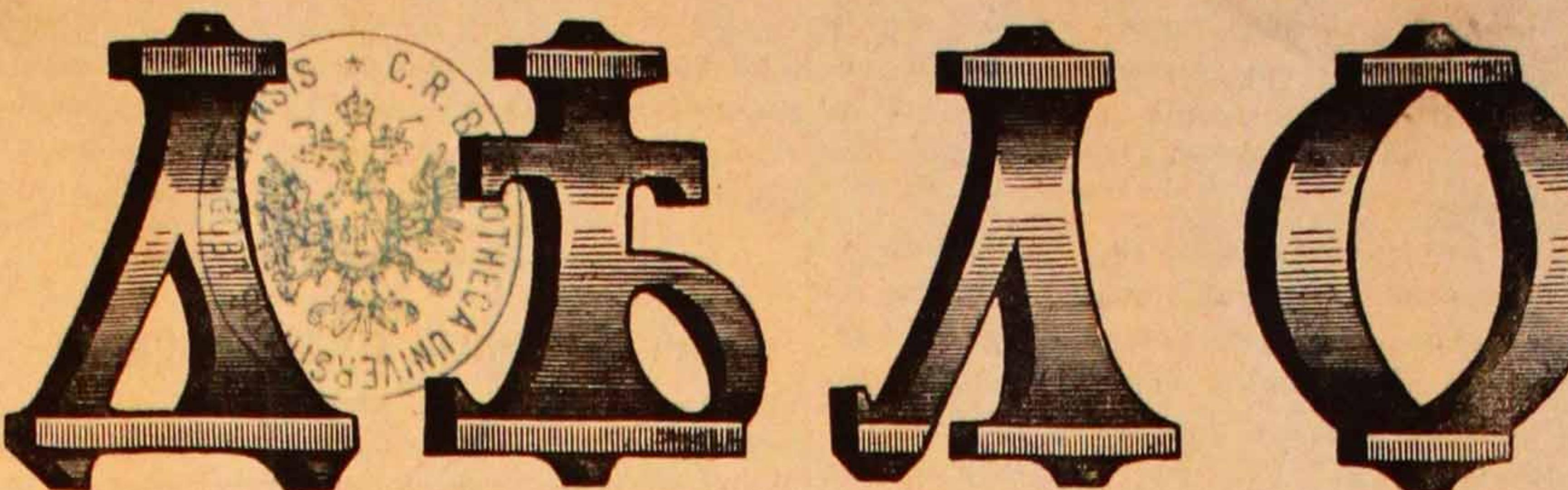

Выходитъ во Львовѣ що Вторника, Четверга и Суботы
кромъ рускихъ святы) о 4-омъ год. попол. Литер. додатокъ
„Библиотека наизнам. повѣстей” выходитъ по 2 печат. ар-
кушъ каждого 15-го и послѣднаго дня каждого мѣсяца.
Редакція, адміністрація и експедиція пдъ Ч. 44 улиця
Галицка.
Всѣ листы, посылки и рекламиаціи належить пересылати
пдъ адресою: редакція и администрація „Дѣло“ Ч. 44 ул.
Галицка.

ВП. Читателъвъ въ Россіи просимо ма-
ти на увазъ, що въ вымовѣ *ъ*=*ji*, *ѣ*, *ѣ*=*i*, *и* (въ
серединѣ и на конци словъ)=*y*, *и* (на початку
словъ и по самогласныхъ) = *i*, *ѣ* (на початку
словъ) = *ví*.

Въ 1883 роцѣ виходить „Дѣло“ три разы на тѣждень, що вторника, четверга и суботы. Условія предплаты поданий на заголовнѣмъ листѣ. Тамже подана такожь предплата цѣна „Библіотеки найзначимѣшихъ повѣстей“.

Наше тепрѣшне положеніе.

III.

Цѣла наша интелигенція, а особливо польска, привыкла зъ дасныхъ давенъ называть нашъ простый народъ пассивною и крайне консервативною масою. „Нехай буде, якъ бувало“, — се есть звычайный рефренъ всего того, що говорять наши интелигентній люде о простомъ народѣ. Коли Поляки въ р. 1848 старались а не могли зъентузізмувати его до якои небудь гвардіи народовои, а познѣйше до радъ повѣтіїхъ зъ польською автономичною Господарки и

— се есть звѣчаний рефренъ въсѣхъ, —
говорятъ наші интелигентній люде о простомъ
народѣ. Коли Поляки въ р. 1848 старались а
не могли зъентузізмывать его до якои небудь
гвардіи народовои, а познѣйше до радъ повѣ-
товыхъ, до цѣлои автономичной гospодарки и
до свояи фантастичной политики, то они все и
всюды старались затушувати тую немилу, не
завсѣгды пасивну опозицію, утертою кличкою:
„народъ консервативный и инертный, боится
всякого руху, всякои новести, всякого поступу.“
Они нѣколи не подумали навѣть надъ тымъ,
чи ихъ выдумки справдѣ суть поступомъ, чи
суть хосеній для народа и ча мав той народъ
розвумну причину ентузізмываться до нихъ.
Однимъ въ такихъ шкодливыхъ, отъ поли-
тициами нами перенятыхъ поглядѣвъ, есть пер-
еконанье о консервативности нашего мужика.
Такъ довго товкли намъ польскій журналистъ
и писатель, всякий Добжаньскій, Лямы, Заха-
ріясеевичъ, Крашевскій и Мѣлковскій о консер-
ватиамъ мужика, що мы въ конди и повѣри-
ли имъ на слово. А повѣривші, мы отверну-
ли очи и увагу отъ того мужика, занедбал
слѣдити пильно та съ любовю проявы его при-
томого духовного житя, того житя, котрого въ-
важала въ нѣмъ притлумити нѣ монгольска
нѣ польско-московско-татарска руина, нѣ кре-
пачина и панщина, — того житя, котре за-
виде себѣ на многихъ кровавыхъ и геройскихъ

Жаль сказать, что и мѣжь нашою рускою интелигенцію, котра такъ любить называть себѣ демократичною, по примѣру Поляковъ досыть часто стрѣчаются такой чисто аристократичній погляды. Впливъ польской журналистики, польской литературы, польского способу мысленія у насъ надто еще сильный, и то зовсѣмъ не на корысть нашу. Хочь и якъ где-котрѣ навѣтъ въ нашихъ старшихъ проводи-рѣвъ на поли національному и обрядовому берутся противъ польского впливу, — то предѣлъ даже мало еще у насъ выступає противъ него тамъ, где онъ есть може наибольшій, бо ненастанный, тихій а глубокій и для нашего самоетбіи-народного характеру даже шкодливый. Наша полемична литература въ послѣднихъ 20-лѣтъ выказує чимало статей и брошуръ, въ которыхъ справедливо и несправедливо поборовалося то „москово-“, то „украино-“, то навѣтъ и „польено-“-фильство, але се послѣдне зовсѣмъ не въ литературного и не въ умывалового боку. А мѣжь тымъ пора намъ познati, що коли где, то именно ту польскій впливъ особенно сильно и сумно отбивався якъ разъ на той верствѣ народа, котра по своему призначеню повинна бы бути „солею народа“

вило себѣ въ многихъ кровавыхъ и геройскихъ бояхъ за свободу и идеалы витомы, въ тысячахъ чудовыхъ и въ здорового, гуманного сердца плавучихъ пѣсень. Мы занедбали слѣдить за проявами того житя у нашего мужика; подвпливомъ переможной польшины выбились изъ родного, народного сътогляду и перестали разумѣти власный народъ, хочь говорили его ма-вою. Идеалы мужицкій перестали бути нашими идеалами, стремленія его, яснѣ для каждого видячаго, сталися темными и неозначенными для насъ, а на частѣ, случайнѣ проявы мужицкого духовного житя глядѣли мы або съмѣхомъ або съ погордою. И щожь въ то вышло? Вышла обопольна шкода: и для мужиковъ и для интелигенціи. Не разумѣющіе мужиковъ, не знающіе чого имъ треба и чого они хотятъ, интелигенція и имъ не помогла себѣ въ ихъ очахъ здискредитуvalа. Гдѣ они хотѣли хлѣба, мы давали имъ цукерокъ, абы вѣчного не давали. Гдѣ ишло о пытана економичній, мы вводили дѣло на политику; гдѣ народъ процесувався и тратився за „лѣсы пасовиска“, мы замѣсть выяснити ему дѣло потребуючимъ дати юридичну пораду и помочи сварилися о азбуку.

му призначеню повиннабы бути „селею народа“ — на интелигенції. Не толькo школы и уряды польонизуютъ нась: мы самiй польонизуемъ себе еще гбрше въ дома. Нашi сыны и браты, а особливо нашi доньки и сестры читають и зачитуются польскими пустословными повѣстями, польскими кваено-патрiотичными и шумно-фразистыми поезiями, польскою популярною, т. е. крайне бевкритичною и шляхетско-сторонникою исторiю. Отти они набирають того польского духа, который есть правдивымъ влымъ демономъ не лишь руского, але и польского народа и въ подъ котрого вплыву только немногiй польскiй умы здужали выломатися. Отти набирае наша молодѣжь, а особливо нашi женщины, того легкого и поверховного облыску, що авыкъ крыти внутрѣшну пустоту, тои манiи до сальоновости и дистинкцiи, котрою маскуєся недостача простого и широкого чувства, тои церемонности и привязаня до пустыхъ формъ и дробницъ, тои отравы до всякого сильного и правдивого слова, — коротко кажучи, набираеся неего того, що властиве перестарѣлай и замираючай каство-

сварилися о звуку.

Въ послѣдныхъ часахъ тi сумнiй отношенiя зачинаютъ змѣнятися, хочъ до цѣлкови тои змѣны еще дуже далеко. Така змѣна — повторяемо еще разъ — наступити може ажъ тогды, коли середъ самой нашей интелигенцiи пробудится не толькo нацiональна, конфесiйна и политична, але и литературна и въ загалѣ умыслова реацiя противъ польшины. Та всаки въ теперѣшнай хвили помалу увага нашои интелигенцiи больше звертається на простий народъ, нѣжъ се було колинебудь доси. Мы ввѣльна привыкаємо уважати его не инертою, мертвую масою, але организмомъ живымъ, который жiє не толькo хлѣбомъ, але и духомъ. Проявы того здорового и сильного духового особливо въ послѣднихъ рокахъ значно множатся. Популярный часописи належать у нась до тихъ, котрiй найпильнiйшихъ мають читателiвъ; популярнiй книжочки расходятся тысячами; ба навѣть початкi самостоятельныхъ народныхъ организацiй въ цѣляхъ научныхъ и политичныхъ повстаютъ и ростуть передъ нашими очима. Говоримо тутъ

о читальняхъ сельскихъ и мѣщаньскихъ, о которыхъ повестваню и розвою часописи нашї разъ въ разъ доносятъ въ всѣхъ концѣвъ нашого краю. Есть се объявъ въ нашихъ обетавинахъ такъ характеристичный и такъ бевмѣрно важный для нашои будущины, що вартости его и перецѣнити не можна. Показує бнъ, що не только цѣкавость до науки и до знаня збудилася въ нашомъ народѣ, але та-кожъ и той духъ спольности, дружности и асоціаціи, той духъ — працювати згдно соединенными силами, который есть першимъ признакомъ и необходимымъ условиемъ сильного житя и розвою кождого народа. Зъ помѣжъ всѣхъ народовъ славяньскихъ, сколько знаємо, только ческій та сербскій выпередили ихъ въ тѣмъ ходѣ. У нихъ, а особливо у Чеховъ, по всѣхъ селахъ народъ зъорганизований тѣсно въ звязки въ цѣляхъ научо-выхъ и политичныхъ, и Чехи справедливо могутъ гордитися тою своею працею. Коли передъ двома роками ческій депутатований, дръ Тоннеръ росказувавъ во Львовѣ нашимъ Полякамъ о той дивной организаціи цѣлого ческого народа, то мова его звучала такою теплою и гордою радостею, що наші Поляки безпечно мусѣли въ дусѣ дивуватися, якъ можна такъ обширно и съ такимъ занятіемъ гово-рити о — „хлопахъ“, а не згадати при тѣмъ анѣ о пышныхъ манифестаціяхъ та оваціяхъ, анѣ о пышныхъ строяхъ та будовахъ. Правда, отчить дра Тоннера бувъ для нашихъ Поляковъ сильнимъ подбудженемъ — кинутись и собѣжь въ тѣмъ направленю, помалувати Чеховъ и показати, що ось то: „и мы не по-слѣднї“. Они въ подобномъ дусѣ начеркнули плянъ и задачу „Macierzy“. Але тутъ то якъ разъ и показуєся, що дѣло народне, почате беъ широи, горячои любови до народа, почате зъ паньской фантазіи, есть и мусить бути дѣломъ мертвородженымъ. „Macierz“ и доси не знає, що їй робити, и зачиняє благополучно ступати слѣдомъ дотеперѣшнихъ случайныхъ выдавництвъ польскихъ безъ всякої про-грамы и беъ внутрѣшної вартости. Дарма, що „хвалы на два столы“, коли єсти и на однѣмъ нѣщо. Маймо надѣю, що дѣло почате зъ фантазіи, фантазію довго не просто-итъ; въ такомъ дѣлѣ только горяча, безгра-нична любовь до народа — не грошъ — есть *vetus vita*, — а „Macierz“ такого нерву не має и зъ природы свои, яко основана въ поль-ской иченціи на рускѣ земли, не може мати.

Только же все те не повинно наповняти насъ незаслуженою гордостею, не повинно будити въ насъ мысли: мы побѣдили або побѣдимо. Мы еще нѣ въ чомъ и нѣкого не побѣдили, а чи побѣдимо, се буде залежати отъ того, чи мы въ першой линіи побѣдимо себе самыхъ, свое котерійне та партійне самолюбіє и свой индиферентизмъ до справы народнои. Наша побѣда надъ противными намъ силами буде не однымъ великимъ и рѣшучимъ ударомъ, не якимсь катаклизмомъ національнымъ и суспольнымъ, а сумою безчисленныхъ дробныхъ, буденыхъ побѣдъ, незначныхъ, тихихъ а зрею обдуманныхъ и неумолимою працею здобутыхъ. Менше крови, а больше по-ѣту! — се повиненъ бути окликъ нашей будущности!

Мертвородженность польской „Macierzy“
и всѣхъ польскихъ ваходовъ около позысканя
нашого народа повинна для нась бути не успо-
коенъемъ, а побужденьемъ до чимъ разъ но-
вои, неутомими и рѣжносторонни дѣяльности
и працъ надъ самыми собою и надъ народомъ.
Здобуваймо науку, чтобы подавати еи невче-
нымъ братямъ — не каламутну, фальшовану,
але здорову и чисту. Закладаймо читальнѣ,
организуймо политичній товариства, товариства
для забавы, для спѣву, для театральныхъ ама-
торскихъ представень, — робѣмо все, що мо-
жє вближати людей до людей, будити мѣжъ
ними почутие спольности и почутие силы, ле-
жаочи въ той спольности. А особливо старай-

Предплата на „Дѣло“ для Америкъ:		Для Россіи	
на цѣлый рокъ . . .	12 зр.	на цѣлый рокъ . . .	12 рубл.
на полвѣроку . . .	6 зр.	на полвѣроку . . .	6 рубл.
на четверть року . . .	3 зр.	на четверть року . . .	3 рубл.
съ дод. „Библіотеки“:		съ дод. „Библіотеки“:	
на цѣлый рокъ . . .	16 зр.	на цѣлый рокъ . . .	16 рубл.
на полвѣроку . . .	8 зр.	на полвѣроку . . .	8 рубл.
на четверть року . . .	4 зр.	на четверть року . . .	4 рубл.
на самъ додатокъ:		на самъ додатокъ:	
на цѣлый рокъ . . .	вр. 5-	на цѣлый рокъ . . .	5 рубл.
на полвѣроку . . .	вр. 2·50	на полвѣроку . . .	2 р. 50к.
на четверть року . . .	вр. 1·25		
Для Заграницы, окрѣдь Россіи.			
на цѣлый рокъ		15 зр.	
на полвѣроку		7·50 зр.	
на четверть року		3·75 зр.	
съ дод. „Библіотеки“:		на самъ додатокъ:	
на цѣлый рокъ	19зр.	на цѣлый рокъ	6 зр.

Справозданье посольске Александра гр. Круковецкого

посла до сойму зъ меншихъ послостей повѣта
перемыскаго.

(Дальше.)

„Друга справа рѣвно важна и рѣвно обурююча — то справа индемнizaцiйна. До соймовои комисiи индемнizaцiйной выбрано въ значной большости членовъ рады державнои, „ексцепленциi и кандадатовъ на ексцепленциi“, бѣльше „правительственныхъ“, якъ само правительство. По складѣ той комисiи не можна было анѣ на хвилю сумнiватися о реaultатѣ, с. в. що прiймуть найтяжшi условiя для краю, щобы лишь прислужитись правительству. Тожъ жадна ухвала не була такъ на шкоду краю обдумана, якъ тая. Принято условiя тяжшi о 525.000 для краю, нiжъ дававъ мин. Брестель зъ министер. централистичного, а то длятого, що той тягаръ наложивъ на нась министеръ „rodak“. Ухвалою тою соймъ згодився наложить заразъ 200.000 податку рѣчно, або 2 кр. додатку до податку на край, перетяженый по-датками, знищений економично давнiйшиими правительствами. Соймъ не вагався зробити тов въ хвили, коли податокъ грунтовый значно пôвышено, коли податокъ домовий, податки нафты и тютюну значно пôнесено, коли заостreno и побольшено еквакуцiи, коли леда хвиля промыслъ горальняный (черезъ замкнене границъ для ввозу худобы) буде зруйнованый. Министеръ-„ziomek“ сказавъ соймови: „говорѣть себѣ що хотите, але платити мусите“. Всѣ тi пôвышення наступаютъ по недавнiй выскажаню презеса министровъ, що

недавно мъ выскажаню прѣзеса министровъ, що
рѣльництво перетяжено податками и треба ему
дати полекшенье. Отже то те нове полекшенье
для рѣльничого краю, бо промыслу не має.
Щобы безсторонно осудити огидну (*wstętną*)
тую справу, котру у насъ называють „инде-
мнizaційною“, мушу навести въ бесѣды п. Ро-
мановича цифровѣ даты. Вѣдомо, что прави-
тельство дарувало панщину и оголосило, що
оно заплатить вынагороду панамъ. А фактомъ
есть, что край самъ заплатить бѣльше якъ
два разы, а правительство друге только. Отже
первѣстно признана правительствомъ вынаго-
рода панамъ за панщину выносить 79 миліо-
новъ, за котрѣ паны дѣстали всего 58,200.000
вр., а за тую реально взяту суму правитель-
ство разомъ съ краемъ заплатить величезну
суму 242,829.000 вр.! Зъ тои нечувано вели-
кои сумы, котра доказує непораднѣсть и вызы-
скуванье правительства черезъ банкировъ, край
заплатить 136,156.000, а держава 106,672.000.
Велика посѣлость въ краю заплатить 27.776.000
отже половину одержанои належности; хлопы,
що мали мати дарованій грунты, заплатить
майже цѣлу побрану за тѣ грунты вартостъ,
бо 56,369.000, а мѣста такожъ заплатить не
богато менше, бо 52,012.000. Чи не лучше бу-
ло дарувати грунты безъ вынагородженя?“

„И длячого то новый той тягаръ 525.000
принявъ на себе соймъ, а именно 200.000 пла-
тити рѣчного податку, а решту сплатити по
1898 р. черезъ $2\frac{1}{2}$ року, — або іншими сло-
вами: длячого край принялъ на себе за пра-

вительство 9 миллионов? Справедлив, чудуватись треба той проворливи и вырахованою комісією и більшості соймової. Жадень найбільшій політиці европейській також далеко не передвиджує, що може статися по стольких літах. Наша комісія і наш соймъ були мудріші і в страху, щоби по 1898 р. край не мусів платити дальше податку індемнізаційного, годиться платити добровільно сейчас 200.000 річно і платити той податок до 1901 року. Признаємося, що тає операція меншій також представляється, якъ тхорливець, боячися, щоби не бувъ убитий, самъ передъ битвою палить собъ въ лобъ, — съ тюю ріжницею, що комісія і соймъ зааплікували кравчи тулою свою тхорливу рецепту. Добре застановивши, можна ввірити, що по 1898 р., если нинѣшній „пуроженій миръ“ буде и тогдь тревати и нѣчого не змѣнится, то мы будемо платити не меншій податокъ, але прогресивно більшій; а чи днъ буде зватися „індемнізаційнимъ“, чи інакше, то для податниківъ все одно. Выхинено отже тихъ 200.000 річно съ великою кривдою для краю, и мы фальшиво показали правительству, що край може єще платити вищі податки, коли єго репрезентація сама добровільно той тягарь наложила. Заслуга за тую ухвалу належиться безперечно соймової комісії індемнізаційної, которая складалась переважно зъ членами вѣденського „Ко-а“.

Соймъ въ послѣдніомъ 6-лѣтію підъ ученымъ проводомъ вѣденського „Ко-а“ умѣвъ щедрою рукою видавать гроші, ухвалювати додатки и робити добрі. Заразъ на 1. сесії соймъ ухваливъ будувати дорогу палату соймової за гроші, который — якъ завѣрявъ тогдь референтъ тої справи — нѣбы мали бути въ готовці, заощадженій, — а который на правду були лише на папери, бо давно вже були виданій. Палата соймова, — якъ я предказувавъ — коштує більше, а край замѣсть платити за видастія умѣщена на соймъ и видѣть кравчий 26.600 зп., — буде платити процентовъ, на освѣтленіе, огрѣваніе, обслугу и удержаніе палаты більше, якъ 100.000 річно. Оправдалися мої „аритметичній теорії“, который критиковано, оправдалися мое висказаніе, що нѣкто намъ не заручить, чи сала буде акустична. Показалося, що она єще горща, нѣж я о ню боявся, — си смѣло можна назвати „глухую“; а що и освѣтленіе есть освѣтленіе, то не диво, що навѣть многій послы въ тихъ, который були за будовою, розчарувалися и признали, що по моїй сторонѣ була правда. Але то нѣчого не вадило, щоби въ соймѣ одинъ въ пословії всмаливъ „riekna pochlebna towke“ въ честь управлюючого тою будовою и архітектю. Більшість сойму покрила тую мову „бравами“, посла управлюючого будовою стискано; школа, що архітектора не було, — були би ему дали „бизі“ за тое, що салю устроивъ також мудро, що найглупійша висказана речь гине тамъ не боячись, щоби була почути.

Я висказувавъ тогдь нужду краю и висказавъ, що всѣ властителі меншій и більшій стоять на дорозі банкротства; мої слова вискликали загальнє обуреніе и запереченіе. Я жадавъ, щоби замѣсть будувати соймову палату, заложити банкъ кравчий, который урегулювавши стопу процентову. Тогдь казали, що банку не треба, а въ 5 лѣтію потому ухвалили заложити банкъ на внесеніе самыхъ моихъ противниковъ, а що найдивнійше, що повтаряли мої аргументи, але хорони Боже сказати, що я ихъ тогдь вже навѣвъ. Шкода, що також позно! Колько то були виаратувалася людей, для которыхъ нинѣ вже нема ратунку. Але лѣпше пдано, якъ нѣкому. И днієстно, ухвалу заложити банкъ кравчий — будь одинокою пожиточною ухвалою бувшого сойму, — щожъ, коли заразъ въ самомъ зародѣ си скривили. Надворуючу раду, которую заразъ въ статутахъ дуже обмежено, въ додатокъ лиха обсаджено людьми, впрочемъ може дуже праведними, але съ грошевими и економічними отношеніями краю дуже мало обзаннаними... Най я буду влымъ пророкомъ, але край небавомъ розчарується, переконається, якъ я сказавъ въ соймѣ, що „інституції стоять не на статутахъ, але на людяхъ“, и що люде навѣть съ найлучшою охотою не сотворять нѣчого великого безъ специальнихъ вѣдомостей. Будучій соймъ ухвалить тому банкови новій мільйони, — коби лишь въ часті не були змарнані на невластиї и нерозумній експериметнії“.

Соймъ мимо своїхъ апатій ухваливъ где-які справи, который могли принести пожи-

токъ кравчи, коли були санкціонованій. Але вѣденській посли, хоче гдеякі ухвали запали на ихъ внесенія, — то дѣяло більше на оптику, щоби оманути опінію публичну, — въ Вѣдни забували на тѣхъ ухвали и „Ко-а“ ихъ не попирало“.

П. Круковецкій зачислю до такихъ ухвали не попираныхъ польскою делегацією въ Вѣдни: ухвалу, щоби держава отступила кравчи зарядъ жаліївниць и ухвалу, щоби кравча рада школи дастала ширшій обсягъ дѣлання. Розуміється, що мы, Русини, при теперѣшніомъ станѣ дѣль, при теперѣшніомъ складѣ ради школи и при теперѣшній польонізаційній системѣ въ галицькому школництвѣ, мусимъ бути противні той ухвалѣ. Але годимось съ гр. Круковецкимъ на дальшій єго закиды. — Наводимъ єго власній слова.

„Ухвалу сойму, жадаючу бѣ правительства, щоби бѣ податку спадкового увельнити більшіхъ селянъ, которыхъ цѣлый маєтокъ спадковий не варта більше, якъ 300 зп., чи була „Ко-омъ“ поперта, хоче си виїсъ въ соймѣ посоль до ради дѣрж. п. Тышкевичъ? А предѣв справедливѣсть домагається, щоби правительство щадило праїбѣднійшихъ въ краю, такожъ и для загального добра держави не може принести користи.

Положеніе нашої народності дається коротко представити въ сїй способѣ, що мы съ нашими найбільше жизненными интересами въ всѣхъ напрavленіяхъ публичного життя єсьмо нараженій на гнеть и подданій підъ польську влада и опѣкунство, которые єївчите всякий вилыгъ политичній нашої народності. Даремиимъ були бы шукати за причинами того. Не єсть причина сего исторія, боже якъ звѣстно, всѣднача часть Галичини т. е. Русь червона яко въ правного титулу належача до угорской, а захѣдна (кромѣ округа Кракова) до ческої короны яко княжество Осовеціма и Затора — до Австрії прилученою вѣстало. Не може и того сказать, щоби народності руска не могла підъ взглядомъ интелигенції звонати си польскою, бо бачимо, що родимъ наші на поївреныхъ имъ урядовихъ становищахъ въ всѣхъ родахъ службы знаменитої свїті урядъ сповняють, а коли перейде кто въ нихъ въ польський таборъ, то доступне иногда дуже високихъ и впливовихъ мѣсць и приходить въ положеніе, що може бѣтакъ навѣть въ єїї палатѣ особливій докази ѿвії высокій интелигенції складати, такожъ що можна бы въносити, що черезъ переходъ въ таборъ польской набирається вищої интелигенції (Голосы въ лѣвицѣ: „дуже справедливо“). Однакъ на кождый способѣ думаю, що анѣ низькій станъ економічній, анѣ меншіе числа интелигенції не повинній для нашего народа, авѣстного въ свїті вѣності до трону и держави, становити перешкоды въ допущенію его до участія въ рѣвноуправлению, бо онъ оплачує совѣтно припадаючу на него дань крови и майна и підъ тимъ взглядомъ не стоить зовѣтъ по за другими народами Австрії. Законъ признає всѣмъ обывателямъ Австрії рѣвній права, не знає онъ анѣ народовъ, который має обовязокъ поддати опѣкѣ, анѣ народовъ, управненіхъ до викування опѣкі — а помимо того маєтъ народъ, который я тутъ репрезентую, до того стеченья въ чужу опѣкѣ отданъ, що опѣката унеможливлює ему наїтъ використувань правъ, основными законами запорученыхъ.

Львівскій процесъ о головну здраду виїрвъ намъ ясно, якъ шанується на насъ лична свобода и право домової свободы людій непорочнихъ и високозаслуженихъ, належачихъ однакъ до рускої народності. Численній ревізії въ Галичинѣ, Буковинѣ, на Уграхъ а наїтъ въ Вѣдни, більше якъ піврочне увязненіе многихъ поважніихъ людей суть достаточными доказами стго, особливо коли зважиться, що повысшій особи, ставленій передъ судъ присяжныхъ, въ котрому анѣ одного Русина не було, всѣ, кромѣ четырохъ, вѣстали узванії невинніми. Та и тихъ четырохъ виїдженіо не за здраду головну, а за те, немовби то они були винними злочинства нарушения публичного спокою, а и тає справа єще доказає остаточного рѣшена бѣти трибуналу касаційного. Обстоятельство тое не позволяетъ менѣ бѣтакъ разбирати підробно сего процесу, щоби показались въ той способѣ много дуже цѣкавого.

Той самъ процесъ бѣтакъ, якъ стоять рѣчи у насъ єть захованьемъ тайни листови, съ свободою печати, съ свободою вѣръ и соїстї. Показалося именно, що жандармерія въ пороумѣнію съ поштовими урядниками переволює листы (голосы въ лѣвицѣ: „слухайте, слухайте!“) бѣтворяє и читає приватній письма, и на підставѣ сего предоринима ревізии у дотичныхъ особъ бѣть уповажненіе навѣть компетентніхъ властей. Редакторѣвъ газетъ и авторовъ брошуръ потягну до отвѣчальности за таку речь, що давнійше була узвана всѣмъ непротиваконно. Переходъ въ одного вѣроисповѣдання на друге, виїдженій въ мыслі закона до властей, бувъ предметомъ сенатору въ сторони властей политичніхъ, а навѣть слѣдствъ судовихъ. — Той самъ процесъ дуже виїджає явно, що у моихъ великихъ звичайнихъ визитахъ, розговорахъ и кореспонденції, що більше, вже самъ чутя и гадки суть предметомъ слѣдства судового, що цікавить наукъ, особливо історії и лингвистики може бути уважано якъ противуаконне дѣло, бо у насъ поширеніо другої народності виїкнути направленіе, въ котрому наука тає розвиватися и поступати, а навѣть и саме виїданіе права оборони нашої народності и языка потягає за собою переслѣданье въ сторони прокураторії державної, бо и тає праїа бѣтдано у насъ въ опѣку Полякамъ, а опо-

зиція супротивъ сеї опѣки може довести насъ до процесу о головну здраду. (Голосы въ лѣвицѣ: „слухайте, слухайте!“).

Висока палата! Кто не хотѣвъ сему вити, нехай прочитає актъ обжалованія дотичного процесу, а переконається, що авычайніи даний факты, що більше, гадки и чувства, дальше и бесперечно патротичній стремленіи довели до арештования честныхъ и високословіїи, женихъ особъ для того, що они мали нещасті бути Русинами и стояли въ опозиції противопѣкі польской. Мы Русини єсьмо отже однокимъ народомъ въ Австрії, на котрой коны лишь обовязки накладаютъ, не надаваючи єго рівночесно и правами; въ правѣ єїї мы дѣйстно не можемъ користати, опѣкѣ польской не на руку направленіе, въ котрѣмъ права наші мають реализуватися, хочу сказать мною пояснити примѣрами, історії послужать доказомъ, що и рѣшена виїшніхъ властей для насъ остають бѣть прѣмѣнена. (Голосы въ лѣвицѣ: „слухайте!“) Тутъ наводить бесѣдникъ рѣшена найвышніїмъ трибуналу въ справѣ уживанія рускої пасирїї урядомъ рускої школи во Львовѣ. Оттакъ говорить бесѣдникъ дальшіе: Таке зъ моїхъ панове, положеніе наше, котре наїтъ також дуже терпливому народови, якимъ єїї є єщо до того нарушується свобода независимості, осміяли коли єще до того нарушується свобода независимості рѣшанія Русиновъ. (Голосы въ лѣвицѣ: „слухайте!“)

(Даліє буде.)

Бесѣда посла Кулачковскогого

выголосена на засѣданію ради державної діллії 5 л. марта 1883 въ спеціальній дебатъ надъ рубрикою „министрство справѣ внутрішніхъ“.

Высока палата! Я записався до голосу за сїю позицію, бо не маю жадного замѣту супротивъ неї и буду за нею голосувати. Однакъ користаю въ случаїности, щоби представити, що політика Выс. правительства супротивъ руского народа въ Галичинѣ єсть не толькож шадливово для интересівъ сего народа, але такожъ и для загального добра держави не може принести користи.

Положеніе нашої народності дається коротко представити въ сїй способѣ, що мы съ нашими найбільше жизненными интересами въ всѣхъ напрavленіяхъ публичного життя єсьмо нараженій на гнеть и подданій підъ польську влада и опѣкунство, которые єїївчите всякий вилыгъ политичній нашої народності. Даремиимъ були бы шукати за причинами того. Не єсть причина сего исторія, боже якъ звѣстно, всѣднача часть Галичини т. е. Русь червона яко въ правного титулу належача до угорской, а захѣдна (кромѣ округа Кракова) до ческої короны яко княжество Осовеціма и Затора — до Австрії прилученою вѣстало. Не може и того сказать, щоби народності руска не могла підъ взглядомъ интелигенції звонати си польскою, бо бачимо, що родимъ наші на поївреныхъ имъ урядовихъ становищахъ въ всѣхъ родахъ службы знаменитої свїті урядъ сповняють, то доступне иногда дуже високихъ и впливовихъ мѣсць и приходить въ положеніе, що може бѣтакъ навѣть въ єїї палатѣ особливій докази ѿвії высокій интелигенції складати, такожъ що можна бы въносити, що черезъ переходъ въ таборъ польской набирається вищої интелигенції (Голосы въ лѣвицѣ: „дуже справедливо!“). Однакъ на кождый способѣ думаю, що анѣ низькій станъ економічній, анѣ меншіе числа интелигенції не повинній для нашего народа, авѣстного въ свїті вѣності до трону и держави, становити перешкоды въ допущенію его до участія въ рѣвноуправлению, бо онъ оплачує совѣтно припадаючу на него дань крови и майна и підъ тимъ взглядомъ не стоить зовѣтъ по за другими народами Австрії. Законъ признає всѣмъ обывателямъ Австрії рѣвній права, не знає онъ анѣ народовъ, который має обовязокъ поддати опѣкѣ, анѣ народовъ, управненіхъ до викування опѣкі — а помимо того маєтъ народъ, который я тутъ репрезентую, до того стеченья въ чужу опѣкѣ отданъ, що опѣката унеможливлює ему наїтъ використувань правъ, основными законами запорученыхъ.

Львівскій процесъ о головну здраду виїрвъ намъ ясно, якъ шанується на насъ лична свобода и право домової свободы людій непорочнихъ и високозаслуженихъ, належачихъ однакъ до рускої народності. Численній ревізії въ Галичинѣ, Буковинѣ, на Уграхъ а наїтъ въ Вѣдни, більше якъ піврочне увязненіе многихъ поважніихъ людей суть достаточными доказами стго, особливо коли зважиться, що повысшій особи, ставленій передъ судъ присяжнихъ, въ котрому анѣ одного Русина не було, всѣ, кромѣ четырохъ, вѣстали узванії невинніми. Та и тихъ четырохъ виїдженіо не за здраду головну, а за те, немовби то они були винними злочинства нарушения публичного спокою, а и тає справа єще доказає остаточного рѣшена бѣти трибуналу касаційного. Обстоятельство тое не позволяетъ менѣ бѣтакъ разбирати підробно сего процесу, щоби показались въ той способѣ много дуже цѣкавого.

Львівскій процесъ о головну здраду виїрвъ намъ ясно, якъ стоять рѣчи у насъ єть захованьемъ тайни листови, съ свободою печати, съ свободою вѣръ и соїстї. Показалося именно, що жандармерія въ пороумѣнію съ поштовими урядниками переволює листы (голосы въ лѣвицѣ: „слухайте, слухайте!“) бѣтворяє и читає приватній письма, и на підставѣ сего предоринима ревізии у дотичныхъ особъ бѣть уповажненіе навѣть компетентніхъ властей. Редакторѣвъ газетъ и авторовъ брошуръ потягну до отвѣчальности за таку речь, що давнійше була узвана всѣмъ непротиваконно. Переходъ въ одного вѣроисповѣдання на друге, виїдженій въ мыслі закона до властей, бувъ предметомъ сенатору въ сторони властей политичніхъ, а навѣть слѣдствъ судовихъ. — Той самъ процесъ дуже виїджає явно, що у моихъ великихъ звичайнихъ визитахъ, розговорахъ и кореспонденції, що більше, вже самъ чутя и гадки суть предметомъ слѣдства судового, що цікавить наукъ, особливо

лено до си на отворене си, а §. 17 зак. цик. по дае ріжницю межи заложеніем в отвореніем школи приватної. Въ законѣ школьніомъ нема зовсімъ постановленія, приписуючо певный языку выкладовому въ школахъ приватныхъ, а правительство не може надати школѣ приватной значенія школы публичної, позаякъ въ тойъ взглѣдѣ существуютъ стаіи приписы. — Передъ принятиемъ сего титула промовляли еще пос. Зисъ, Квіцала, Клемт Мартиницъ и Ковалський. — Пос. Ковалський іменно піднявъ недостатокъ школиництва въ Галичинѣ, въказуючи недостаточне число школъ съ выкладовимъ языкомъ рускимъ въ Галичинѣ, і занедбаніе науки руского языка въ загадѣ. Оттакъ приступили до дебатъ надъ буджетомъ „министерства вѣроисповѣданій“. — Въ дебатъ той забравъ голосъ пос. Ковалський, жа даючи большої автономії для гр. кат. церкви, а дальше пос. о. Озаркевичъ вибръ резолюцію о регуляцію конгресу для гр. к. духовенства. — При юніоні дебатъ отповѣдали министръ Конрадъ пос. Кулачковскому, що правительство не має жадної вѣдомості о календарской агітації въ Галичинѣ, і отданіе монастыря добромиль ского Єзуїтамъ наступило въ наслѣдствіе сильного наставанія самого провинціала. Варочкѣмъ правительство застерегло собѣ можнѣсть отобрать Базутамъ монастыри, коли ему то въдастся отповѣднѣмъ. На тойъ закінченіо засѣданіе зъ днія 7 марта с. р.

ЗАГРАНИЦІЯ.

Россія. До „Polit. Corresp.“ пишуть зъ Петербурга, що день коронації еще не означений. Такъ заявленіе мін. Гирса і петербургскаго тѣла дипломатичнаго коронації, якъ і иотифікації урядовъ, дочуркій посередствомъ амбасадъ и посольствъ россійскихъ ріжниихъ дворамъ, заливлють лишь тѣлько, що коронації отбудеся въ маї, но дні не назначають. Найвѣроятнѣйше отбудеся коронація допервѣ въ послѣдніхъ дніяхъ маї. Пріѣздъ на коронацію заповѣть вже ки. Микодъ Чорногорскій. Программа коронації має бути така: Въїздъ царскога іары до Москви, где замешкає въ Петровскій палатѣ; коронація въ Кремліи въ церквѣ Успенія; традиція поданіе царскога нарѣхлѣбъ и соли черезъ депутатіи ріжниихъ клясь супольности россійской; іаръ дворскій, на котрый будуть запрошени всѣ достойники, а оттакъ четыри іаніи іары: для тѣла дипломатичнаго, и для цивільнихъ, війсковихъ и церковныхъ урядниківъ вищихъ. Въ конці буде два або три балѣ въ дворѣ, а дворянство намѣрѣє въ своїхъ сторонахъ устроїти великий баль. Донозітъ такожъ зъ Петербурга, що о реформахъ ліберальнихъ нема теперъ и бѣдѣ, противно заносяться на дальшу пресю на прасу, котрой консервативніи круги закидують нещокіємъ умовъ. Говорять на вѣтъ о гденихъ реакціяхъ, пр. о знесеніи автономії мѣстъ, о знесеніи земствъ и судовъ прієзжихъ.

Нѣмеччина. Якъ доносять гдяекі дневники нѣмецкі, мавъ ки. Бисмаркъ конферувати съ про вѣдникомъ ліберальніи партії Беннігзеномъ, чи не обицавъ онъ одній ізъ теку министеріальнихъ. На той конференціи ходило именно о зближеніе партії національно-ліберальніи до правительства. Правительство пруске має сими дніми отповѣсти на ногу Якобинѣ.

Франція. Въ французской палатѣ послѣдовались теперъ дуже важнѣ розправы надъ справою, котра для кабінету Ферріо есть дуже не безпечно, а котра звалила зъ ногъ таіи великого мужа стану якъ бувъ іанімъ Гамбета. Ради калы именно поставили на порядокъ дневній ревизію конституції, думаючи, що тымъ оружиемъ удастся имъ звалити свѣжій кабінетъ і вязти по нѣмъ правительство въ руки. Ихъ бѣдники домагалися конче ревизіи, але Феррі, познавши, що радикали для того еи домагаются, щобъ оттакъ побистити на сенатѣ за тое, що біль операє внесеніе програми претендентівъ, цѣлою вимовою свою оперея жадають радикаль. До ревизіи конституції може тогды дочерва прійти, коли пріайде до згоды и порозуміння межи обома палатами. Теперѣшина хвилъ взаїмного роздражненія не втівляє цѣлкою переведено таіи великого дѣла. Тое виступленіе президента министрівъ зробило, якъ констатують дневники французскій, велике враженіе. Праса радикальна виступила зновъ пристрастно противъ кабінету. Здаєся, що справа ревизії конституції пріайде еще на порядокъ дневній. — Министръ справедливості вирають три проекти законівъ, которыхъ задачею буде зреформувати судовицтво. Першій проектъ трактує о урегулюваніи стану судівъ и числа членівъ апеляційнихъ трибуналовъ; другій жадає, щобъ суды приложніихъ судили таіи переступства а не лиши проповіни и злочинства; а третій проектъ въ конці має на цѣлі розширеніе компетенції судовъ мировихъ. Въ Парижі збігали недавно арештованій два революціонери ірландці. Англія жадає отъ Франції, щобъ они выданіи збігали въ руки властей англійскихъ. Але французска републіка опирається на той іодстайлъ, що трактатъ заключений межи Францію а Англію о видааніе переступи никовъ, не жадає выдаваніи переступниківъ политичніхъ; Франція мусьла ихъ арештувати, щобъ обезпечитися передъ ихъ агітаціями, но не выдасти ихъ такожъ само, якъ свого часу не выдали Англія келькожъ комунастовъ, та вспомінавши замаху Орсініго. Праса англійска зъ такого заявленія правительства французскаго дуже незадоволена. Въ Парижі заявляєся комітетъ підъ покровительствомъ Віктора Гіго для охорони ірландскихъ емігрантівъ.

Англія. Англійска низша палата радиа въ понедѣлокъ надъ додатковымъ кредитомъ для Египту. На засѣданіе прибуль такожъ и Глайдстонъ перший разъ по поворотѣ зъ Канінъ и выголосивъ довту горячу промову. Президентъ министровъ виступавъ противъ закідамъ противниковъ и заявивъ, що въїд англійска збігали сейчасъ бѣкликанъ зъ Египту, скоро сповінть свою задачу, но теперъ годѣ еще назначити речици тои справы. „Пощально зъ Египту“, — говоривъ Глайдстонъ — щобъ привернути тамъ спокой, попѣшиши тамошній інституції публичній и сповінти нашій обовязки взгляду іншихъ народовъ. Занільсьмо Египту, щобъ забезпечити вольну плавбу по каналу сuez'ємъ. О сколько ти вѣдъ задача сповінені, сего такожъ нынѣ не можна еще означити, именно зъ взгляду на ти державы, що мають свои интересы въ справѣ египтской. Одною зъ найважливішихъ причинъ, задля которыхъ не може англійское правительство откликати свого войска зъ Египту, есть дуже критичне положеніе египтского вице-короля. Повстанье въ Суданѣ огортае чимъ разъ ширші круги. Якъ доносять телеграммы зъ Каїру, правительство кедива вже и надѣє не має успокойтії себѣ бунту. Проводникъ бунту пророкъ Магда побиває войска египтской на кождомъ кроцѣ; Англія буде мусьла виступити противъ сего пророка, и кто знає чи не замочає въ душу вбийну съ южними племенами египтскими.

Італія. Зъ Італії доходить вѣсія о що разъ іонихъ рухахъ революціоністовъ. Въ Катанії на сицилійскомъ островѣ прішло сего тижня дnia въ великахъ непорядківъ, до которыхъ дало причину оголошеніе новихъ тарифівъ для перевозки железніцею сїрки. Цѣлі товни зворушеного народу інши мѣсцами железніцю и забурили дворець. Щобъ привернути тамъ порядокъ, мусьло правительство вислати генерала Паллявичінъ зъ 4000 воїскъ, котре обсадило всѣ головнійши пляцы и улицѣ Катанії. Много людей увязнено. О киненю двохъ бомбъ передъ амбасадами австрійскими въ Римѣ доносили мы давнійше. Чотирохъ людей подозрѣніи о підкіненіе бомбъ увізено. „Press“ подносить сей фактъ та робить горячі замѣты правительству італійскому кажучи: „Правительство італійске потягає до отвѣтальності підрадній лічності, але проводирѣть лиши въ спіку. Каже арештувати робітника, що кинувъ камінъ до побуди амбасадора австрійскаго, візити студентовъ, що хотѣли бглонити блюстъ Оберданка, а не візитъ професора університету Карлуччи въ Бононі, котрой славитъ поезію агентъ Оберданка“. — Одинъ зъ дневниківъ угорскихъ пише: „Если амбасадоры наши мають терпѣти воєднаніе небеспечнѣстю утраты життя, то мы повинні ихъ зъ Італії откликати.“

Туреччина. Справа урегулюванія границъ межи Чорногорю альбанію не поступила анкокромъ на передъ. Альбаніць вже въ самомъ початку залвили, що не позволять отобрать собѣ анкі одного шматка землї, а Чорногора доси лишь допоминалася, але не виступила зреализувати свои жаданія. Турція, якъ звичайно, насивна скріпляє лишь гарнізонъ въ пограничній мѣсцевості Тузѣ. Теперъ, якъ доносять „Polit. Corresp.“, заявили зновъ въ Царгородѣ и въ Цетинії, що безъ помочи Турківъ обійтися, а правительство цетинське если не хоче полагодити споръ, то наї вибере чотирохъ судіївъ а така само зроблять и Альбаніць та въ мирній способѣ полагодится споръ о границѣ. — Зазначити належить, що Турція домагається знесенія крѣпостей наддунайскихъ, таїкъ якъ се рѣшено було на конференціяхъ берлинськихъ.

НОВИНКИ.

Музикально-декламаторскій вечерь въ XXII роковини смерти Тараса Шевченка згомадивъ вчера въ великой сали „Народного Дому“ велике число почитательвъ нашого великого генія. На вчерацій вечерьці въ честь Тараса, котрой стались все народнімъ праздникомъ, лявілося кромѣ дуже членіємъ збораній львівської интелігенції рускимъ таожъ дуже много особъ зъ провінції, котрой не зважаючи на отдаленіе зъ Львова, поспішили отдать честь незабутному „апостолову правды и науки“. — І співадъ, сегорбій вечерьці Тарасоні були величливими праздникомъ народнімъ. Въ пристроеній зеленю цвѣтівъ сали въживали гості въ урочисто-праздничномъ настрою початку оголошенихъ програмою продукції. На естраду вступив проф. Анатоль Вахнінській і ядерно, многократнимъ оплесківъ перерывано рѣчюю росказавъ исторію святкованія сего народного праздника, починаючи отъ часу, коли мала горотка почитательвъ найбільшого сына Руси мусьла за для негспірюючихъ обетоательствъ обмежитися на отпрашенію помінального богослуженія въ убогой православній церквѣ і повздержатися отъ всякої голоснійши малинестації ажъ до послѣдніхъ літъ, коли народна ідея — праздникъ Тараса обходиться членіємъ зборанію громадою въ „Народній Домѣ“. — Після вступного слова възвіщеніе зъ жерель съ зернами співакъ Тарасоні відповівъ: „Ой одна я, одна“ і „Гетьманы, гетьманы“ бѣ співаний п. Ст. Цетвінськимъ. Про виконаніе чудовихъ творівъ нашого Лисенка не потребуємъ нічого говорити, бо рутинованій співакъ п. Цет., якъ завсідь та і теперъ збіравъ заслуженій лавръ незмовкаючихъ оплесківъ. За декламацію „Посланія до земляків“ Т. Шевченка възвіщеніо съ зрозумінemъ п. Львомъ Гузаромъ, доказала п. А. З., знанъ зъ свого вищу на торбочихъ Шевченковихъ вечерьціяхъ, що не толькъ має знамениту техніку музичну але и умѣє такожъ перейти духомъ компози-

ції. — Гру еи оцвінила справедливо зброна публика нагородивши особиво „Чумака“ сердечнімъ узnanьемъ. — Двѣ Лисенків пісні „И богата я“ и „Минаютъ дни“ уложеній на баритонівъ соли якъ разъ отповѣдали для продукції п. Н. Вахнінській, котрой отдавъ ихъ якъ не можна красше, зробивши на згомадженої публіцѣ дуже миле враженіе. — Повне молодечное жару възголосиеніе поезії п. Масликія „Она“, спонукало публіку, що автора, котрой заразомъ бувъ декламаторомъ іго твору, викликала до отъдекламованія другого егожъ стиха. — Продукція обійтій програмою, закінчилася звѣстна зъ торбочихъ вечерьці Шевченковихъ канцата Лисенка „Буть пороги“. — Враженіе, якое зробило виконаніе сего твору нашого европейського славу маючого композитора, було дѣйстиво величеве и възрасилось въ тѣмъ, що пп. аматоры мусьли на неумовкаючі засви гостей цѣлу кантувату повторити. — На вечерьці наслідно зъ ріжнихъ старобільськихъ галицькіхъ Русії 49 привѣтніхъ письмъ и телеграммъ, котрой суть найлучшимъ доказомъ, що не толькъ Русини львівські але цѣла Русь соединилася духомъ, щобъ спомини величкого Тараса „не злымъ тихимъ словомъ“.

— **Едиктъ судовій оголошуваній въ „Gazetѣ Lvovskої“** коштуєтъ величезні суми, — бо отъ интересованихъ сторонъ стягають по 5 кр. бѣ одного слова! Едикта три разы умѣщуються а уряды дуже ихъ розвалковують. Одинъ Краковіаній вибѣє меморіаль до президії суду краевого, въ котрому радять, щобъ суди взвішили въ менші словахъ стилізували едикта, то тогдъ кошта умѣщена упалили до $\frac{1}{3}$ або и до $\frac{1}{4}$ часті.

Рада дуже справедлива!

— **Въ Краковѣ** при случайності численніхъ арештованій и поглядівъ за соціалістами суть теперь на порядку днівній всяки денунціації, які таожъ свого часу появлялись во Львовѣ. Такъ примѣромъ заслупцювало фармацевтвъ Борисевича и Лазарского, у которыхъ поліція не знайшла однакъ нічого. Розуміється, що такій денунції суть крайно підлыми, то лишь треба дивуватись, що поліція дає послухъ на всяки денунціації.

— **Въ Золочевѣ** отбулась сими дніми судова розправа передъ присіжними противъ п. Леткого, члена руского читальній въ Бродахъ, о котрого увізено ми свого часу доносили. Присіжній оправдвали обжалованого и вищено его на волю.

— **Четверту львівську гімназію** правительство задумало умѣстити въ камениці кн. Сап'ги при улиці Осоліанській и розпочало вже въ той цѣлі переговоры съ кн. Сап'гою. Супротивъ тогого подносяться голосы, що лучше буде бути въ городецькій передмѣстю, зъ откі фактично многій урядниківъ жалізної дороги отдають свои дні станцію до передмѣстя.

— **Новій церкви.** Слѣдуючій громади намѣряють розпочати въ тѣмъ або слѣдуючомъ роцѣ будову новихъ церквей въ твердого матеріалу: Яричонъ малій, Хоросенъ, Сколе и Перегинсько, — по слѣдна має бути деревняна. Виготовленіе плянівъ и кошторисовъ для всіхъ тихъ церквей поручено п-ну В. Нагірному.

— **Въ надвірнянськихъ лісахъ камеральнихъ** отбулась сими дніми лови на дики. Въ ревирѣ північній убито „22 диковъ“ — три лъхи, съ 5, 6 и 8 поросятами. Селяне зъ окрестності тихъ лѣсовъ дуже зрадували побачивши убитихъ свінъ квогорѣвъ, що имъ черезъ лѣто и осінь такі війські школи чинять по поляхъ и въ городахъ, и дуже дякували директорови скарбу за тое, що наказавши лови. Такъ само належалоби вже разъ и зарядови деляти лісівськихъ лѣсівъ скарбовихъ вязитись до вигубленія диковъ, котрой въ тихъ сторонахъ суть правдиво язвою для народу.

— **Жидівска кіята („хевра“).** Бр. Ромашканъ, властитель Городенки, отбравъ жидамъ посесю пропинції, за що кинено на него жілівську кіяту на підставѣ „хасуки“, котрой силу мы давнійше възяли възбуджено. Терпіть стараються бр. Ромашканови школити, а цо вѣдъ они въ тѣмъ солідарно постувають, тожъ бр. Ромашканъ може на тѣмъ много потерпіти, если власти не відступати въ ту справу.

— Учителъ львівськихъ школъ середніхъ на піадѣ ухвалили завязати окремий кружокъ, где могли быти заспокоєній ихъ потреби духови, позаякъ дотеперіє польське товариство педагогичне и въздавана нимъ часопись „

